

تخمین واژگان پایه دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی مقطع

پیش‌دبستانی شهر تهران

احمد رمضان^{*}

استادیار پژوهشکده کودکان استثنایی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، تهران، ایران

پذیرش: ۹۵/۴/۹

دریافت: ۹۵/۶/۸

چکیده

هدف از این مقاله، تخمین و ارائه فهرست واژگان پایه دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی مقطع پیش‌دبستانی شهر تهران است. پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری از شهر تهران و نمونه‌گیری به روش ماتریسی و طبقه‌ای انجام شده است. با توجه به نسبت پسران به دختران در جامعه آماری، سه گروه سنی‌نفره از دانش‌آموزان (شانزده پسر و چهارده دختر در هر گروه) و در مجموع نود نفر در پژوهش شرکت داده شدند. آزمودنی‌ها از دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر زیر ۸ سال انتخاب شدند. ابزار پژوهش از نعمت‌زاده و همکاران (۱۳۸۴) اقتباس شده است. در خرده‌آزمون ادراکی ۶۹۴ واژه به صورت تصویری و در خرده‌آزمون واژگانی ۸۳۰ واژه در قالب پرسش‌نامه لیکرتی مورد سنجش قرار گرفتند؛ البته، متناسب‌سازی‌هایی در خرده‌آزمون‌ها برای اجرا روی کودکان کم‌توان ذهنی صورت گرفت. خرده‌آزمون ادراکی را دانش‌آموزان تکمیل کردند. با توجه به تعداد زیاد گویه‌ها در خرده-آزمون ادراکی، هر دانش‌آموز فقط به یک‌سوم گویه‌ها از هر مقوله (اسم، صفت و فعل) و در دو مرحله پاسخ داد. اما خرده‌آزمون واژگانی را چهارده معلم پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی بررسی و تحلیل شدند. معیار سنجش پایگی یک واژه کسب امتیاز ۸۰ درصدی در خرده‌آزمون واژگانی (۴ از ۵) و تشخیص صحیح ۸۰ درصد دانش‌آموزان (۲۴ نفر از ۳۰ نفر) بود. ۲۱۹ واژه طبق خرده‌آزمون ادراکی و ۸۱ واژه بر مبنای خرده‌آزمون واژگانی در فهرست واژه‌های پایه طبقه‌بندی شدند. با توجه به اینکه ۵۴ واژه در دو فهرست مشترک بودند، در مجموع ۲۴۶ واژه پایه برای کودکان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر مقطع پیش‌دبستانی شهر تهران تخمین زده شد.

واژگان کلیدی: واژگان پایه، پیش‌دبستانی، کم‌توان ذهنی، خرده‌آزمون واژگانی، خرده‌آزمون ادراکی.

۱. مقدمه

دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی رشد زبانی کندتر و دامنه واژگانی محدودتری دارند؛ بنابراین، در تدوین محتوای آموزشی (کتاب) برای کودکان با نیازهای ویژه و از جمله دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی باید متناسب‌سازی‌هایی صورت پذیرد. با آگاهی از سطح واژگانی کودکان کم‌توان ذهنی هم نوشتن متن‌های آموزشی متناسب ممکن می‌شود و هم برای کمک به رشد این کودکان می‌دانیم که چه واژه‌هایی را باید آموزش دهیم تا خزانه واژگانی آن‌ها را غنی‌تر کنیم. به عبارت دیگر، اطلاع از دانش زبانی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی مقطع پیش‌دبستانی ما را در تألیف کتابی مفیدتر و کم‌نقص‌تر یاری می‌رساند. در واقع، تسلط بر واژگان پایه برای دانش‌آموزانی که نیازهای ویژه زبانی دارند، اهمیت بیشتری دارد. یکی از این گروه‌ها دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی هستند. بهره هوشی این گروه از هفتاد کمتر است (ایکن^۱، ۱۹۸۵ به نقل از شریفی، ۱۳۷۴: ۱۸۳). دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی کودکانی هستند که بهره هوشی آنان ۵۰-۵۵ تا ۷۰ (سطح کم‌توانی خفیف) است و در گروه آموزش‌پذیر جای‌دهی^۲ شده‌اند (روندال و ادواردز، ۱۳۸۳: ۶۸). همان‌گونه که بیان شد، تخمین واژگان پایه می‌تواند تصویر درست‌تری از سطح توانش زبانی دانش‌آموزان ارائه کند و در واقع، پیش‌نیازی برای تولید مواد آموزشی متناسب با سطح زبانی دانش‌آموزان است. به این ترتیب، ممکن است از واژه‌های نامتناسب در تألیف و آموزش کمتر استفاده شود و در نتیجه، متن‌های آموزشی متناسب با دامنه واژگانی دانش‌آموزان طراحی شود. در این پژوهش، پرسش اصلی این است که چه واژه‌هایی جزو واژگان پایه دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی پیش‌دبستانی طبقه‌بندی می‌شوند.

۲. پیشینه پژوهش

در ادامه، برخی از پژوهش‌های حوزه واژگان پایه در دو بخش زبان‌های خارجی و زبان فارسی مرور می‌شود.

۲-۱. پژوهش‌های حوزه واژگان پایه در زبان‌های خارجی

از میان پژوهش‌های غیرایرانی حوزه واژگان پایه می‌توان به آگدن^۴ (۱۹۳۰)، برید^۵ (۱۹۳۱)، شامباو و شامباو^۶ (۱۹۲۸ و ۱۹۲۹)، هورن^۷ (۱۹۲۹)، کلی^۸ (۱۹۳۳)، هبل^۹ (۱۹۳۸)، برگلاند^{۱۰} (۱۹۳۷)، دارل و سالیوان^{۱۱} (۱۹۳۸)، هاکت^{۱۲} (۱۹۳۸)، کورتیس^{۱۳} (۱۹۳۸)، سیگرز^{۱۴} (۱۹۳۹)، استون^{۱۵} (۱۹۳۹)، بتز^{۱۶} (۱۹۳۹)، گری و همکاران^{۱۷} (۱۹۴۰)، ثورندایک و لورج^{۱۸} (۱۹۴۴)، آگدن (۱۹۴۴)، گراهام، هریس و لویناچان^{۱۹} (۱۹۴۴)، رینزلند^{۲۰} (۱۹۴۵)، مک‌کارتی^{۲۱} (۱۹۶۴)، دولج^{۲۲} (۱۹۵۱)، راسل^{۲۳} (۱۹۵۴)، آگدن (۱۹۶۸)، هیلریچ^{۲۴} (۱۹۷۸)، اسمیت و اینگرسول^{۲۵} (۱۹۸۴)، فار، کلهر، لی و بورستوک^{۲۶} (۱۹۸۹)، فار، هوگز، رابینز و گرین^{۲۷} (۱۹۹۰)، نیشن (۱۹۹۰)، گراهام، هریس و لویناچان^{۲۸} (۱۹۹۴)، سارلا^{۲۹} (۱۹۹۷)، نیشن و وارینگ^{۳۰} (۱۹۹۷)، مک‌کارتی (۱۹۹۸) و (۱۹۹۹)، لی^{۳۱} (۲۰۰۱)، مک‌کارتی و کارتر^{۳۲} (۲۰۰۳)، آلن^{۳۳} (۲۰۰۵) و... اشاره کرد که هریک فهرست متنوعی از واژگان پایه را تخمین زدند.

برید (278: 1931) برخی پژوهش‌های انجام‌شده در ایالات متحده آمریکا در حوزه واژگان بررسی کرد. شامباو و شامباو (۱۹۲۸ و ۱۹۲۹) با استفاده از روش تداعی کنترل‌شده^{۳۴} فهرست ۱۳۰۹ واژه مشترک بین دانش‌آموزان پایه چهارم تا هشتم را در زبان انگلیسی ارائه دادند. هبل (۱۹۳۸) ۲۳ مطالعه در حوزه واژگان کتاب‌های درسی^{۳۵} را تحلیل کرد و آن‌ها را به پژوهش‌های حوزه غنای واژگانی کتاب‌های ابتدایی، واژگان مشترک، تعداد واژگان، متوسط تعداد تکرار واژه‌ها و میزان تسلسل واژگان در پایه‌های بالاتر طبقه‌بندی کرد. سیگرز (۱۹۳۹) روش‌ها و نتایج ۲۶۳ پژوهش در زمینه واژگان نوشتاری، گفتاری و خوانداری کودکان در سن مدرسه (دوره ابتدایی) را مرور و به فهرست‌های واژگانی، مشکلات واژگانی مطرح‌شده و همچنین ارتباط میان واژگان و عواملی مانند هوش و زبان گفتاری در خانه، رشد زبان و جنبه‌های مختلف آزمون‌سازی اشاره کرد. استون (۱۹۳۹) در مطالعه‌ای ۱۵۰ واژه اصلی را پیشنهاد کرد که در فعالیت‌های آغاز خواندن به‌کار می‌آید. در مطالعه‌ای بر روی ده کودک پیش‌دبستان، کورتیس (۱۹۳۸) ۷۲ واژه پایه را شناسایی و مطرح کرد که بسیاری از متون آموزشی به‌واسطه این واژه‌ها قابل خواندن می‌شود. هاکت (۱۹۳۸) و بتز (۱۹۳۹) داده‌های دیگری را ارائه

و با تأیید نظر کورتیس بیان کردند که تعداد واژه‌های مشترک کتاب‌های آموزشی اندک و در پایه‌های پایین‌تر دامنه واژگان محدودتر است. مطالعه‌ای مفصل و دقیق در پایه چهارم نشان داد که با حذف واژه‌هایی که کمتر از چهار بار تکرار شده‌اند، کمی بیش از ۳ هزار واژه جدید و متفاوت باقی می‌مانند که واژگان خوانداری پایه چهارم را تشکیل می‌دهند (Berglund, 1937). دارل و سالیوان (۱۹۳۸) با لحاظ کردن واژه‌هایی که هفت بار تکرار شده‌اند، برای پایه چهارم ۶۹۱، پایه پنجم ۵۲۵ و پایه ششم ۸۴۹ واژه استخراج کردند. آگدن (۱۹۴۴) معتقد بود ۹۰ درصد از ۲۵ هزار واژه فرهنگ جیبی آکسفورد را می‌توان با ۸۵۰ واژه تعریف کرد (Gray et al., 1940).

گراهام، هریس و لویناچان (۱۹۴۴) با بررسی چهار فهرست واژگانی از پژوهش‌هایی که در حوزه نوشتار کودکان انجام شده بود، تلاش کردند فهرست پایه‌ای از واژگان ارائه دهند که بتوان از آن برای کودکان دارای اختلال یادگیری و سایر افراد دارای ضعف در نوشتن استفاده کرد. در همه فهرست‌ها، واژه‌هایی که ۸۰ درصد کودکان از آن‌ها برای نوشتن استفاده کردند مشخص شدند. واژه‌هایی که فقط در یک یا دو فهرست آمده بود و معمولاً توسط کودکان تا پایه چهارم استفاده نمی‌شد، از فهرست حذف شدند. هر واژه با توجه به درجه سختی، الگوی رخداد در نوشتار کودکان و جای‌دهی بر مبنای فهرست‌های واژگانی و مواد آموزشی موجود در زمینه نوشتن برای پایه تحصیلی خاصی در نظر گرفته شد. در نهایت، فهرست ۳۳۵ واژه‌ای ارائه شد.

رینزلند (۱۹۴۵) انواع مختلفی از نمونه‌های نوشتاری بیش از یکصد هزار کودک را از سراسر آمریکا گردآوری کرد و بیش از شش میلیون واژه را تحلیل کرد تا فراوانی کاربرد واژه‌ها را متناسب با پایه تحصیلی تعیین کند. دولچ (۱۹۵۱) نتیجه می‌گیرد که کودکان درباره همه چیزهایی که می‌دانند، صحبت نمی‌کنند و نمی‌نویسند. در واقع، او عامل تصادف و علاقه-مندی یا جذابیت واژه را برای آنکه در گفتار یا نوشتار کودک بیاید، دخیل می‌داند. هیلریچ^{۳۶} (۱۹۷۸) نوشته‌های خلاقانه^{۳۷} ۳ هزار کودک پایه دوم تا ششم را گرد آورد و ۲۸۰ هزار واژه را تحلیل کرد تا فراوانی کاربرد کلمه‌ها را بسنجد. اسمیت و اینگرسول (۱۹۸۴) ۵۰۰ هزار واژه را در نوشته‌های دانش‌آموزان پایه اول تا هشتم با موضوعاتی مانند «امور مرتبط با زندگی»،

«مطالبی که در مدرسه یاد گرفته‌اند» و «چیزهایی که به آن فکر می‌کنند» مورد بررسی قرار دادند.

فار و همکاران (۱۹۸۹ و ۱۹۹۰) از ۲۱ هزار برگه امتحانی نوشته شده کودکان پایه دوم تا هشتم در طی سال‌های ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۷ بیش از ۳ میلیون واژه گرد آوردند و فهرست‌هایی از واژگان پایه ارائه دادند. لی (۲۰۰۱) نشان داد که در ژانرهای مختلف درصد استفاده از واژگان پایه متفاوت است.^{۳۸} وی درصد استفاده از واژگان پایه در متون ادبی^{۳۹} را در مقایسه با متون اطلاعی^{۴۰} (علمی) بیشتر دانست و اثبات کرد که ۸۱ تا ۸۴ درصد واژه‌ها در متون ادبی از واژگان پایه هستند؛ ولی در متون اطلاعی ۶۶ تا ۷۱ درصد واژه‌ها از واژگان پایه انتخاب شدند. به‌گزینی و مناسب‌ترین روش برای تخمین واژگان پایه استفاده از روش‌های مبتنی پیکره‌بنیاد است (نک: McEnery & Hardie, 2011; Gilner & Morales, 2008). فهرست عمومی واژگان زبان انگلیسی که وست تهیه کرده، در دو صورت‌بندی (پژوهش‌های واژگانی و تمرین‌های آموزشی) ارائه شده است و در بین فهرست‌های واژگانی^{۴۱}، بیشتر از این فهرست استفاده می‌شود (برای نمونه نک: Cobb, 2016). پیکره واژگانی وست منبع استخراج فهرست واژگان آکادمیک^{۴۲} نیز بوده است (Coxhead, 2011).^{۴۳} از این پیکره برای سال‌های متوالی در آموزش زبان دوم استفاده می‌شده است و پژوهشگران بر این اعتقادند که به بازنگری نیاز دارد (Carter, 2012).

برزینا و گابلاسوا^{۴۴} (۲۰۱۳) در مقاله «آیا فهرستی از واژگان عمومی پایه وجود دارد؟ معرفی فهرستی جدید» به درهمکرد چهار پیکره واژگانی زبان انگلیسی همت گماردند و پیکره‌ای ترکیبی متشکل از ۱۲ میلیارد واژه ساختند. متن‌های این پیکره با روش‌های نمونه‌گیری متفاوتی در اندازه‌ها و ژانرهای مختلف بودند. ۳ هزار واژه نخست این پیکره ۱۲ میلیارد واژه‌ای همپوشانی زیادی در هر چهار پیکره داشتند. در نهایت، برزینا و گابلاسوا ۲۴۹۴ واژه را فهرست کردند که بین ۸۰.۱ تا ۸۱.۷ درصد از متن‌های پیکره‌ها را تشکیل می‌دادند.

۲-۲. پژوهش‌های حوزه واژگان پایه در زبان فارسی

نخستین پژوهش در ایران در حوزه واژگان نوشتاری کودکان، از بدره‌ای (۱۳۵۲) است. پیکره

زبانی مورد بررسی وی ۱۰۸۵ نامه ارسالی کودکان دبستانی به «مرکز ملی آموزش بزرگسالان» (از ۹۰۸ دبستان و ۱۶۰ شهر در سراسر ایران) بود. پیکره زبانی مورد بررسی ۹۸۷۶۹ واژه شامل ۸۷۱۲ صورت زبانی و ۴۵۹۸ واژه مختلف بود. وی با توجه به دو عامل پراکندگی (میزان استفاده واژه در کلاس‌های مختلف) و بسامد واژه‌ها، ۷۷۵ واژه را به‌عنوان واژگان پایه کودکان دبستانی تعیین کرد و واژگان پایه را به‌صورت الفبایی، بسامدی و موضوعی (با موضوعات اشیا و ابزار، گیاهان، جانوران، اندام‌ها و حواس، جای‌ها و مکان‌ها، دین، گورها و عناصر طبیعی، و...) طبقه‌بندی کرد. ایمن (۱۳۵۷) پرخواننده‌ترین کتاب‌ها و نوشته‌های خردسالان شش تا دوازده‌ساله و گفتار آنان را تحلیل کرد و ۲۳۹۸ واژه پربسامد را از پیکره ۴ میلیون واژه‌ای فهرست کرد.

صفرایور (۱۳۷۰) به جمع‌آوری واژگان پایه کلاس‌های اول تا پنجم دبستان و کلاس‌های اول تا دوم نهضت سوادآموزی پرداخت. مهدزاده (۱۳۷۰) رشد واژگانی کودکان بین یک‌ونیم سال تا چهار سال را بررسی کرد. واژه‌ها از مقوله اسم انتخاب و به پنج حوزه (نام حیوانات، میوه‌ها، اعضای بدن، اعضای خانواده و رنگ‌ها) تقسیم شدند. درنهایت، چگونگی رشد واژگانی کودک در این زمینه ارائه شد. ضرغامیان (۱۳۷۱) از طریق گزینش روش‌های رایانه‌ای بر مبنای ۸۷ عنوان کتاب، ۹ عنوان مقاله و قصه منتشرشده در مجلات ویژه کودکان مجموعه‌ای از واژگان خوانداری کودکان دبستانی ایران در دهه شصت (۱۳۶۰-۱۳۶۹) را مورد بررسی قرار داد. وی ۱۳۰۳۹ مدخل واژگانی را با ۸۰۶۲۹ مورد کاربرد در دو فهرست الفبایی و بسامدی ارائه نمود. شکری (۱۳۷۳) تمام واژه‌های کتاب‌های درسی دوره ابتدایی، پنجاه عنوان کتاب غیردرسی متعلق به گروه‌های سنی شش تا یازده‌سال، مجلات پیک، رشد، کیهان بچه‌ها، فهرست واژه‌های ایمن (۱۳۵۷)، فهرست واژه‌های بدره‌ای (۱۳۵۲)، و همچنین ده برنامه از برنامه‌های کودکان و نوجوانان رادیو و تلویزیون را استخراج کرد. وی در پایان فهرستی ۱۵ هزار واژه‌ای در قالب کتابی دوجلدی با عنوان فرهنگ دبستانی عرضه کرد. صفرزاده (۱۳۷۶) پانزده ساعت گفت‌وگوی دونفره شصت دانش‌آموز دختر و پسر را ضبط و تحلیل کرد. پیکره مورد بررسی وی در مجموع ۹۶۷۶ واژه (۵۷۳۲۰ نمونه) داشت. شبیری (۱۳۷۶) با استفاده از مجموعه واژگان پایه نوشتاری بدره‌ای (۱۳۵۲)، واژگان خوانداری ضرغامیان (۱۳۷۱) و واژگان گفتاری صفرزاده (۱۳۷۶) و حذف موارد مشترک در آن‌ها، پرسش‌نامه‌ای ۱۰۰ واژه‌ای طراحی کرد. وی درنهایت آن دسته از واژه‌هایی را

که بیش از پنجاه درصد از آزمودنی‌ها قابل درک تشخیص داده بودند، به‌عنوان واژگان پایه ادراکی^۵ دانش‌آموزان سوم تا پنجم ابتدایی تخمین زد.

غفاری (۱۳۸۰) با بررسی ۵۰ کودک پیش‌دبستانی، فهرست ۱۴۵۹ واژه‌ای از واژه‌های پایه فارسی ارائه کرد. باستان (۱۳۸۰) ۲۱ حلقه نوار صوتی ضبط‌شده از گفتار پیوسته کلاس‌های درس در مقطع راهنمایی را مکتوب کرد و پس از کدگذاری متن‌های نوشتاری، فهرست‌های الفبایی، بسامدی و واژه‌نما را به‌دست داد. اعلائی (۱۳۸۱) به بررسی و نقد روش‌های تخمین واژگان پایه در ایران (مقطع ابتدایی) پرداخت و نتیجه گرفت بهترین روش تخمین واژگان پایه، غربال‌سازی پیکره‌های زبانی مناسب است که از خود کودکان تهیه شده باشد. سعیدنیا (۱۳۸۱) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود باعنوان *تحلیل واژگانی کتاب‌های درسی دوره ابتدایی آلمانی‌زبان از دیدگاه معنی‌شناسی واژگانی* واژگان به‌کاررفته در مقوله‌های اسم و فعل در دو کتاب درسی کلاس اول (سال ۱۳۸۰) و کتاب آلمانی *Bunte Fibe* را استخراج کرد و در حوزه‌های مختلف معنایی طبقه‌بندی نمود. فکری (۱۳۸۲) ۳۶۷ نامه ارسالی کودکان دبستانی سراسر کشور به دفتر مجلات *رشد نوآموز* و *رشد دانش‌آموز طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۱* را مورد بررسی قرار داد. حاصل پژوهش وی جدولی الفبایی با ثبت ۵۶۰۸۶ صورت زبانی، یک جدول بسامدی شامل ۴۷۵۴ واژه و یک جدول واژگان پایه شامل ۷۶۱ واژه بود. نعمت‌زاده (۱۳۷۹ و ۱۳۸۷) به پژوهش در حوزه واژگان پرداخت. نعمت‌زاده و همکاران (۱۳۸۴ و ۱۳۹۰) واژگان پایه ملی دانش‌آموزان دبستانی ایران را تخمین زدند. در پژوهش ایشان فهرست واژه‌های پایه با اجرای دو آزمون ادراکی و تولیدی روی ۲۰ هزار دانش‌آموز و همچنین اجرای آزمون واژگانی روی ۸۷۵ معلم ابتدایی از سراسر ایران تخمین زده شد. با اجرای «طرح ملی واژگان پایه و کاربردهای آن» نیز واژه‌های پایه دانش‌آموزان ایرانی در پنج پایه دوره ابتدایی به‌صورت پلکانی و موضوعی ارائه شد. محمدی رفیع (۱۳۸۵) آثار شش تن از شاعران پیش و پس از انقلاب را برای استخراج واژگان پایه بررسی کرد. علوی مقدم (۱۳۸۷) یادگیری و گسترش واژه‌های اشتقاقی را در کودکان دوزبانه مقطع ابتدایی براساس پیکره طرح واژگان پایه مطالعه کرد.

نوری (۱۳۹۰) واژگان پایه ادراکی در شانزده کودک کم‌توان ذهنی هشت تا ده‌ساله

تربیت‌پذیر را در شهر تهران بررسی و استخراج کرد. رجائی، فضلعلی و علیزاده (۱۳۹۰) نیز بر مبنای پیکره‌ای ۱۰۰ هزار واژه‌ای از رسانه‌های خبری مکتوب، بسامد واژه‌ها در زبان فارسی را بررسی‌دند و ۸۰۰ واژه پربسامد را مشخص کردند. عامری و ذوالفقاری (۱۳۹۱) ضمن اشاره به مفاهیم نظری و معرفی کتاب‌های واژگان پایه، سه اثر فرهنگ کودکان سخن، فرهنگ دبستانی و واژگان نوشتاری کودکان را با طرح واژگان پایه شهین نعمت‌زاده و همکاران (۱۳۸۴) مقایسه کردند. دادرسی (۱۳۹۱) طبقه‌بندی‌های چندگانه موضوعی واژگان پایه فارسی را معرفی کرد. نعمت‌زاده (۱۳۹۱) واژه‌های کتاب ریاضی پایه اول ابتدایی سال ۱۳۸۹ را بررسی کرد و به ارائه تحلیلی در حوزه نقش زبان و اهمیت واژه‌های مورد استفاده در متون آموزشی پرداخت. دستجردی کاظمی (۱۳۹۱) به نقد و بررسی آزمون‌های واژگانی و ساخت و استانداردسازی آن‌ها پرداخت. صناعتی (۱۳۹۱) نیز کاربرد واژگان پایه را در چند فرهنگ دبستانی کاوید. علوی‌مقدم و خیرآبادی (۱۳۹۳) میزان کاربرد واژگان پایه را در بیست اثر (ده داستان و ده شعر) منتخب از مجله رشد نوآموز با در نظر گرفتن طرح واژگان پایه از نعمت‌زاده و همکاران (۱۳۹۰) بررسی کرد. کوکبی و چراغی (۱۳۹۲) نیز با هدف بررسی و استخراج واژگان پایه خوانداری و مقایسه آن با واژگان نوشتاری کودکان دبستانی پژوهشی را انجام دادند.

تا اینجا پژوهش‌های غیرایرانی و ایرانی حوزه واژگان پایه معرفی شد. در ادامه، واژگان پایه تعریف، و کاربست یافته‌های حوزه واژگان پایه نشان داده می‌شود. سوادآموزی^۶ به صورت رسمی با کتاب درسی تجربه می‌شود؛ به همین دلیل، باید با مهارت‌های زبانی ادراکی و تولیدی^۷ دانش‌آموزان همخوانی داشته باشد. اگر در کتاب‌های درسی از واژه‌ها و ساختار دستوری (نحو) متناسب برای دانش‌آموزان استفاده شود و سطح مفاهیم آموزشی با رشد شناختی^۸ کودک تناسب داشته باشد، فهم‌پذیری^۹ کتاب‌های آموزشی و در نتیجه، یادگیری و یاددهی اثربخش تحقق خواهد یافت. یکی از زمینه‌های لازم برای تناسب داشتن زبان متن‌های آموزشی، استفاده از واژگان پایه متناسب با سطح زبانی دانش‌آموزان است. واژگان پایه مجموعه میانگینی از واژه‌ها هستند که یک گروه سنی آن‌ها را می‌فهمند و استفاده می‌کنند. از این میان واژه‌هایی که اهل زبان برای برقراری ارتباط متعارف در موقعیت‌های اجتماعی متفاوت به آن‌ها نیاز دارد، واژگان عمومی پایه^{۱۰} و واژه‌های طبقه‌بندی‌شده- که در امور آموزشی مورد

استفاده قرار می‌گیرد- واژگان آموزشی پایه^۱ نامیده می‌شود (علاقه‌مندان، ۱۳۸۰؛ McCarthy & Carter, 2003: 6). البته، از جنبه‌های دیگر نیز می‌توان واژگان پایه را به بیانی/ تولیدی (گفتاری و نوشتاری) و ادراکی (شنیداری و خوانداری) تقسیم کرد. وارینگ (۱۹۹۹) واژه‌های ادراکی و بیانی/ تولیدی را از مفاهیم سنتی مباحث مربوط به فراگیری زبان می‌داند و معتقد است تعریف، توصیف و مقوله‌بندی این مفاهیم معمولاً ساده نیست و این عدم شفافیت تاحدی در شیوه توصیف و برچسب‌دهی آزمون‌های واژگان ادراکی و بیانی نمود پیدا می‌کند (همچنین نک: Melka, 1982 & 1997).

یکی از کاربردهای پژوهش‌های حوزه واژگان پایه، استفاده از نتایج برای تدوین برنامه‌های آموزش مفاهیم پایه، برنامه‌های مداخله‌ای و بسته‌های حمایت زبانی از کودکان دارای نقص زبانی است. این برنامه‌ها به کودکان در یادگیری زبان و در نتیجه یادگیری علوم، علوم اجتماعی و سایر موضوعات درسی کمک می‌کند. علاوه بر این، از واژگان پایه برای رفع مشکل در هجی‌کردن/ نوشتن (Englert, Hiebert & Stewart, 1985: 292; Lewis, 1983; Benedetto, Richardson & Kochnow, 1983; Morsink, Cross & Strickler, 1978; Ryan, Miller & Witt, 1984) می‌توان استفاده کرد. کودکانی که دچار درجات خفیفی از کم‌توانی ذهنی هستند، در مهارت هجی کردن واژه‌های باقاعده و بی‌قاعده ضعف دارند. تسلط کامل بر واژگان پایه می‌تواند به این گروه از کودکان در استفاده از راهبردهای قیاس و تعمیم برای شناسایی الگوهای نوشتاری هنگام خواندن و هجی کردن (نوشتن) کمک کند (Hillerich, 1982; Nulman & Gerber, 1984). در نتیجه آموزش مستقیم با استفاده از رویکرد قیاسی^۲ می‌توان توانایی کودکان کم‌توان ذهنی را در خواندن و نوشتن ارتقا داد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۳. روش‌شناسی پژوهش

۳-۱. جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر تمام کودکان کم‌توان ذهنی هستند که در مقطع پیش‌دبستانی^۳ در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲ در شهر تهران ثبت‌نام کرده‌اند. تعداد دانش‌آموزان در مجموع ۴۶۹ نفر (۱۸۶ دختر و ۲۸۳ پسر) بود.^۴

۳-۲. روش نمونه‌گیری و نمونه آماری

آزمودنی‌ها از بین دانش‌آموزان کمتر از ۶ سال^۵ و بر مبنای معیارهای ورود و خروج (برای نمونه، حذف آزمودنی‌های دوزبانه و چندمعلولیتی و...) انتخاب شده‌اند. در این پژوهش، با توجه به تعداد گویه‌های مورد آزمون، نمونه‌گیری به روش ماتریسی و طبقه‌ای انجام شد. در ابتدا، با در نظر گرفتن منطقه جغرافیایی (شمال، جنوب، شرق و مرکز) در شهر تهران چند مدرسه به طور تصادفی انتخاب شد. در مرحله بعد، با توجه به حجم نمونه بالقوه و در نظر گرفتن نسبت دختران و پسران نمونه‌گیری انجام شد. در نتیجه، ابتدا ۱۴ مدرسه (۹ مدرسه پسرانه و ۵ مدرسه دخترانه) و سپس ۹۰ دانش‌آموز شامل ۴۸ پسر و ۴۲ دختر برای شرکت در آزمون انتخاب شدند. آزمودنی‌ها به سه گروه (هر گروه شانزده پسر و چهارده دختر^۶) سی نفره تقسیم شدند که هر گروه به تعداد مشخصی از گویه‌ها در خرده‌آزمون ادراکی پاسخ دادند. برای اجرای خرده‌آزمون ادراکی و همچنین پاسخ به خرده‌آزمون واژگانی چهارده نفر آزمونگر از مدارس مختلف شهر تهران انتخاب شدند.

۳-۳. ابزارهای اندازه‌گیری

اساس پژوهش‌هایی که مبنایی برای پایگی یک واژه به دست می‌دهند، پیکره^۷ است. در این پژوهش، از این پایه نتوانستیم استفاده کنیم. با مروری بر آزمون‌های مختلف، نتیجتاً بر آن شدیم تا از پژوهش نعمت‌زاده و همکاران (۱۳۸۴) در طراحی خرده‌آزمون الگو بگیریم. ابزار اصلی برای تخمین واژگان پایه کودکان عادی و برای پایه‌های تحصیلی بالاتر از پیش‌دبستانی

تهیه شده بود؛ به همین دلیل، متناسب‌سازی‌هایی در محتوا و شیوه اجرا انجام شد. در نهایت، در این پژوهش از دو خرده‌آزمون ادراکی و واژگانی استفاده شده است. خرده‌آزمون ادراکی توسط دانش‌آموزان و خرده‌آزمون واژگانی توسط معلمان تکمیل شد.

خرده‌آزمون ادراکی از آزمون ادراکی واژگان پایه (نعمت‌زاده و همکاران، ۱۳۸۴) اقتباس شد که با هدف متناسب‌سازی برای استفاده و اجرا برای کودکان کم‌توان ذهنی تعداد تصاویر هر صفحه کم شده است؛ به عبارت دیگر، به جای دوازده تصویر در هر صفحه، در هر صفحه شش تصویر (با اندازه‌های بزرگ‌تر) گنجانده شده است. تغییر دیگری که در آزمون انجام داده شد، این بود که ادراک برخی از واژه‌ها در آزمون نعمت‌زاده و همکاران (۱۳۸۴) بیش از یک بار سنجیده می‌شد؛ بنابراین، مواردی از این دست حذف شدند تا فراوانی ناشی از تکرار در نتیجه و تعیین پایگی یک واژه تأثیری نداشته باشد. در مجموع، تعداد واژه‌های مورد بررسی در خرده-آزمون ادراکی به ۶۹۴ مورد تقلیل یافت.^۸ پاسخ‌نامه و شیوه‌نامه اجرای خرده‌آزمون ادراکی نیز بازنویسی و برای اجرا آماده شد. با توجه به تعداد زیاد گویه‌ها در خرده‌آزمون ادراکی و برای توزیع مناسب و بهتر گویه‌ها، خرده‌آزمون ادراکی به سه فرم الف، ب و ج تقسیم شد. برای تهیه فرم‌ها نسبت مقوله‌های اسم، صفت و فعل نیز در نظر گرفته شده بود؛ به این ترتیب که هر آزمودنی یک‌سوم از کل گویه‌های مربوط به اسم، صفت و فعل را در قالب یک فرم و آن هم در دو مرحله پاسخ می‌داد. تلاش شد نسبتی مساوی از مقوله‌های واژگانی (اسم، صفت و فعل) مورد سنجش قرار بگیرد. به عبارت دیگر، تقریباً به یک نسبت، درک واژگانی آزمودنی‌ها از مقوله‌های دستوری مورد آزمون قرار گرفت.

خرده‌آزمون واژگانی: فهرست واژگان ملی پایه نعمت‌زاده و همکاران (۱۳۸۴) نتیجه درم-کنش عملکرد دانش‌آموزان در خرده‌آزمون‌های ادراکی و نوشتاری و همچنین نظر معلمان در خرده‌آزمون واژگانی بود. بنابراین، برخی واژه‌ها صرفاً با نمره بالایی که در آزمون نوشتاری یا آزمون واژگانی به دست آورده بودند، در فهرست نهایی ثبت شده بودند؛ در صورتی که ممکن است حتی در آزمون ادراکی به واسطه تصاویر مورد سنجش قرار نگرفته باشند. بنابراین، برای سنجش واژه‌هایی که جزو واژگان پایه ملی دانش‌آموزان ایرانی طبقه‌بندی شده بودند اما ملاکی^۹ برای سنجششان وجود نداشت، به این نتیجه رسیدیم که باید از خرده‌آزمون دیگری

استفاده شود. به تبعیت از آنچه در طرح ملی واژگان پایه انجام شده بود، ۸۳۰ واژه در خرده‌آزمون واژگانی آورده شد. ۶۹۴ واژه مورد سنجش در خرده‌آزمون ادراکی (شش مورد حذف شده بود) و ۱۳۶ واژه پایه ملی دبستانی کودکان ایرانی که در خرده‌آزمون ادراکی مورد سنجش قرار نگرفته بودند، تهیه شد. در مجموع، از آزمونگران (چهارده نفر) خواسته شد که با توجه به سطح متوسط ادراکی کودک کم‌توان ذهنی پیش‌دبستانی از ۸۳۰ واژه فهرست‌شده در خرده‌آزمون واژگانی، امتیاز ۱ تا ۵ بدهند (مقیاسی لیکرتی). به‌علت طولانی بودن فهرست از آن‌ها درخواست شد که در دو تا سه جلسه نظر خود را در مورد واژه‌ها ثبت کنند.

۳-۴. روش اجرای آزمون

برای اجرای خرده‌آزمون ادراکی راهنمایی در اختیار آزمونگران قرار گرفت:

- روبه‌روی کودک بنشینید و با او ارتباط برقرار کنید.
- در بالای برگه پاسخ‌نامه سن و جنس کودک را بنویسید.
- برگه مربوط به تصویرهای نمونه (رنگ‌ها) را جلو کودک بگذارید و توجه او را به تصویرها جلب کنید.
- به کودک بگویید رنگ سبز را به شما نشان دهد. اگر متوجه نشد، انگشتتان را روی رنگ سبز بگذارید و بگویید: این سبز است. سپس دوباره از او بخواهید رنگ سبز را نشان دهد. اگر موفق شد، فقط نام رنگ بعدی را بگویید (زرد). اگر متوجه نشد، بگویید رنگ زرد را نشان بدهد. در صورت نیاز، خودتان دوباره پاسخ درست را ارائه کنید. راهنمایی را تا جایی ادامه دهید که کودک با شنیدن واژه، تصویر مربوط به آن را نشان دهد. از کودک بخواهید انگشتش را روی تصویر مربوط بگذارد.
- پس از موفقیت کودک در تصویر رنگ‌ها، صفحه بعد را جلوی او بگذارید و آن را به همان شیوه اجرا کنید تا زمانی که کودک موفق شود به‌طور مستقل به شما پاسخ دهد. هرگاه اطمینان یافتید که کودک آزمون را درک کرده است، فارغ از درست یا غلط بودن پاسخ‌ها، صفحه‌های اصلی را شروع کنید.
- آزمون با واژه‌های مربوط به اسم آغاز می‌شود. در هر صفحه شش تصویر وجود دارد که یکی از آن‌ها اضافی است. (در بخش صفت‌ها اغلب دو تصویر اضافه هست به‌جز صفحه

۹۷-۱۱۳ و ۱۱۴ که یک تصویر اضافه دارد.) واژه‌ها را به‌ترتیبی که در برگه راهنما هست، بخوانید و منتظر شوید تا کودک به شما پاسخ دهد. واژه را درست با صدای رسا و شمرده بخوانید. از تلفظ محاوره‌ای یا لهجه و گویش و کلمه محلی معادل آن بپرهیزید. اگر کودک واکنشی نشان نداد، به او بگویید: «ابرو، ابرو را به من نشان بده». بیشتر از این کمکی به کودک نکنید. اگر مطمئن شدید که کودک تصویر مربوط به واژه را نمی‌شناسد، سراغ واژه بعد بروید.

- خطاهای کودک را تصحیح نکنید. از تشویق یا هرگونه تذکر یا بازخوردی در برابر پاسخ‌های درست یا غلط بپرهیزید. اگر کودک خودبه‌خود پاسخش را تغییر داد، از او پرسید کدام یک درست است. بیش از این چیزی نپرسید و پاسخ نهایی را بپذیرید. پس از تمام شدن یک صفحه، به کودک بگویید: «آفرین، خیلی خوب جواب دادی. حالا به این شکل‌ها نگاه کن».

- به پاسخ عملی کودک نمره دهید. حتی اگر مطمئن هستید که کودک واژه را می‌شناسد و از آن در سخنان خود استفاده می‌کند ولی تصویر اشتباه را برای آن نشان می‌دهد، به او نمره ندهید.

- هر زمان احساس کردید کودک خسته شده است و با شما همکاری نمی‌کند، به او استراحت بدهید.

برای تکمیل پرسش‌نامه خرده‌آزمون واژگانی، از معلمان منتخب خواسته شد تا با در نظر گرفتن یک دانش‌آموز متوسط به دانش او در مورد یک واژه خاص امتیاز ۱ تا ۵ بدهند.

۳-۵. روش تخمین واژگان پایه

واژه‌هایی که در خرده‌آزمون‌های ادراکی توسط ۸۰ درصد آزمودنی‌ها به‌درستی شناسایی شده بودند و همچنین واژه‌هایی که در خرده‌آزمون واژگانی امتیاز میانگین ۸۰ درصدی (۴ از ۵) را از معلمان کسب کرده بودند، جزو واژه‌های پایه طبقه‌بندی شدند.

۳-۶. روش تحلیل داده

داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی بررسی و تحلیل شدند. جدول‌های فراوانی، درصد فراوانی، آزمون تی و آزمون همبستگی پیرسون برای طبقه‌بندی و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

۴. یافته‌ها

یافته‌ها نشان می‌دهد ۲۱۹ واژه طبق خرده‌آزمون ادراکی و ۸۱ واژه بر مبنای خرده‌آزمون واژگانی در فهرست واژگان پایه تخمین زده شدند. البته، با توجه به اینکه ۵۴ واژه در ۲ فهرست مشترک بودند، ۲۷ واژه صرفاً از طریق خرده‌آزمون واژگانی پایه شناسایی شده‌اند و در مجموع، ۲۴۶ واژه پایه به دست آمده است. در جدول ۱ واژه‌های پایه همراه با برچسب تشخیص پایگی (خرده‌آزمون واژگانی، ادراکی و یا هر دو) آمده است:

جدول ۱. واژگان پایه ادراکی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی مقطع پیش‌دبستانی
Table 1. Receptive Core Vocabulary of Preschoolers with Intellectual Disability

پایگی	واژه	ردیف	پایگی	واژه	ردیف
ادراکی			واژگانی و ادراکی	آب	۱.
واژگانی و ادراکی	انگشت	۱۴.	واژگانی	آب نیات	۲.
ادراکی	انگشتر	۱۵.	ادراکی	آتش	۳.
ادراکی	انگور	۱۶.	ادراکی	آدم برفی	۴.
ادراکی	اتو	۱۷.	واژگانی	آش	۵.
واژگانی و ادراکی	اتوبوس	۱۸.	واژگانی	آشغال	۶.
ادراکی	اچاق‌گاز	۱۹.	واژگانی و ادراکی	آمپول	۷.
ادراکی	افتادن	۲۰.	ادراکی	آینه	۸.
ادراکی	امام	۲۱.	ادراکی	ابر	۹.
واژگانی	بابا	۲۲.	واژگانی و ادراکی	ابرو	۱۰.
ادراکی	بادبادک	۲۳.	ادراکی	اسب	۱۱.
ادراکی	بادبادک هوا کردن	۲۴.	واژگانی و ادراکی	اسباب‌بازی	۱۲.
واژگانی و ادراکی	بادکنک	۲۵.	واژگانی و ادراکی	انار	۱۳.

پایگی	واژه	ردیف
ادراکی	پختن	.۴۹
واژگانی	پدر	.۵۰
واژگانی و ادراکی	پرتقال	.۵۱
ادراکی	پرچم	.۵۲
ادراکی	پرده	.۵۳
ادراکی	پرواز کردن	.۵۴
ادراکی	پسته	.۵۵
ادراکی	پسر	.۵۶
واژگانی و ادراکی	پفک	.۵۷
واژگانی و ادراکی	پلیس	.۵۸
ادراکی	پنجره	.۵۹
ادراکی	پنیر	.۶۰
واژگانی	پیاده‌رو	.۶۱
ادراکی	پیاده شدن	.۶۲
ادراکی	پیر	.۶۳
واژگانی و ادراکی	تاب	.۶۴
ادراکی	تاب خوردن	.۶۵
ادراکی	تاریک	.۶۶
ادراکی	تخت‌خواب	.۶۷
ادراکی	تخته	.۶۸
واژگانی و ادراکی	تخم‌مرغ	.۶۹
ادراکی	تراش	.۷۰

پایگی	واژه	ردیف
واژگانی	باران	.۲۶
ادراکی	باز	.۲۷
واژگانی	بازی	.۲۸
واژگانی و ادراکی	بازی کردن	.۲۹
ادراکی	باغچه	.۳۰
واژگانی	بچه	.۳۱
ادراکی	بخاری	.۳۲
ادراکی	برگ	.۳۳
ادراکی	برنده	.۳۴
واژگانی و ادراکی	بستنی	.۳۵
ادراکی	بسته	.۳۶
واژگانی و ادراکی	بشقاب	.۳۷
ادراکی	بنزین	.۳۸
ادراکی	به خواب رفتن	.۳۹
واژگانی	بوسیدن	.۴۰
ادراکی	بوق زدن	.۴۱
ادراکی	بیدار	.۴۲
واژگانی	بیسکویت	.۴۳
ادراکی	بیمارستان	.۴۴
واژگانی و ادراکی	پا	.۴۵
واژگانی	پارک	.۴۶
ادراکی	پازل	.۴۷
ادراکی	پاک‌کن	.۴۸

پایگی	واژه	ردیف
ادراکی	چنگال	.۹۰
ادراکی	چوب	.۹۱
واژگانی و ادراکی	حمام	.۹۲
واژگانی	حوله	.۹۳
ادراکی	حیاط	.۹۴
ادراکی	خاک	.۹۵
ادراکی	خاک‌انداز	.۹۶
ادراکی	خاموش	.۹۷
واژگانی	خانه	.۹۸
ادراکی	خرما	.۹۹
ادراکی	خروس	.۱۰۰
ادراکی	خمیردندان	.۱۰۱
واژگانی	خنده	.۱۰۲
واژگانی و ادراکی	خواب	.۱۰۳
ادراکی	خوابیدن	.۱۰۴
ادراکی	خودکار	.۱۰۵
ادراکی	خوردن	.۱۰۶
واژگانی و ادراکی	خورشید	.۱۰۷
ادراکی	خوشحال	.۱۰۸
ادراکی	خیابان	.۱۰۹
ادراکی	دختر	.۱۱۰
واژگانی و ادراکی	در	.۱۱۱
واژگانی و ادراکی	درخت	.۱۱۲

پایگی	واژه	ردیف
ادراکی	تسبیح	.۷۱
واژگانی و ادراکی	تفنگ	.۷۲
واژگانی و ادراکی	تلفن	.۷۳
واژگانی و ادراکی	تلویزیون	.۷۴
ادراکی	تمیز	.۷۵
ادراکی	تنبک	.۷۶
واژگانی و ادراکی	توپ	.۷۷
ادراکی	جارو	.۷۸
ادراکی	جارو کردن	.۷۹
ادراکی	جانماز	.۸۰
واژگانی و ادراکی	جوجه	.۸۱
واژگانی و ادراکی	جوراب	.۸۲
ادراکی	چادر	.۸۳
واژگانی و ادراکی	چاقو	.۸۴
ادراکی	چتر	.۸۵
ادراکی	چراغ	.۸۶
ادراکی	چرخ خیاطی	.۸۷
واژگانی و ادراکی	چشم	.۸۸
ادراکی	چکش	.۸۹

پایگی	واژه	ردیف
ادراکی	روشن کردن	.۱۳۵
ادراکی	روغن	.۱۳۶
ادراکی	زانو	.۱۳۷
واژگانی و ادراکی	زبان	.۱۳۸
ادراکی	زغال	.۱۳۹
واژگانی و ادراکی	ساعت	.۱۴۰
ادراکی	ساعت مچی	.۱۴۱
ادراکی	سبد	.۱۴۲
ادراکی	سبزی	.۱۴۳
ادراکی	ستاره	.۱۴۴
واژگانی و ادراکی	سُرسره	.۱۴۵
ادراکی	سطل	.۱۴۶
واژگانی و ادراکی	سگ	.۱۴۷
ادراکی	سماور	.۱۴۸
ادراکی	سوار شدن	.۱۴۹
ادراکی	سوت	.۱۵۰
ادراکی	سوزن	.۱۵۱
واژگانی و ادراکی	سیب	.۱۵۲
ادراکی	سیم	.۱۵۳
واژگانی و ادراکی	شانه	.۱۵۴
ادراکی	شانه کردن	.۱۵۵

پایگی	واژه	ردیف
ادراکی		
ادراکی	درس دادن	.۱۱۳
واژگانی و ادراکی	دست	.۱۱۴
واژگانی	دست زدن	.۱۱۵
ادراکی	دستشویی	.۱۱۶
ادراکی	دستکش	.۱۱۷
ادراکی	دستمال	.۱۱۸
ادراکی	دعا کردن	.۱۱۹
ادراکی	دعوا کردن	.۱۲۰
ادراکی	دفتر	.۱۲۱
واژگانی و ادراکی	دکتر	.۱۲۲
ادراکی	دکمه	.۱۲۳
واژگانی	دماغ	.۱۲۴
واژگانی و ادراکی	دندان	.۱۲۵
واژگانی	دهان	.۱۲۶
ادراکی	دوا	.۱۲۷
واژگانی و ادراکی	دوچرخه	.۱۲۸
ادراکی	دود	.۱۲۹
ادراکی	دوربین	.۱۳۰
ادراکی	راننده	.۱۳۱
ادراکی	رختخواب	.۱۳۲
ادراکی	روسری	.۱۳۳
ادراکی	روشن	.۱۳۴

ردیف	واژه	پایگی
۱۷۸	فوتبالیست	ادراکی
۱۷۹	فیل	ادراکی
۱۸۰	قاشق	واژگانی و ادراکی
۱۸۱	قرقره	ادراکی
۱۸۲	قصابی	ادراکی
۱۸۳	قطار	ادراکی
۱۸۴	قند	ادراکی
۱۸۵	قندان	ادراکی
۱۸۶	قورباغه	ادراکی
۱۸۷	قوری	ادراکی
۱۸۸	قیچی	ادراکی
۱۸۹	کبریت	ادراکی
۱۹۰	کتاب	ادراکی
۱۹۱	کتتری	ادراکی
۱۹۲	کثیف	ادراکی
۱۹۳	کفش	واژگانی و ادراکی
۱۹۴	کلاه	ادراکی
۱۹۵	کلید	ادراکی
۱۹۶	کمد	ادراکی
۱۹۷	کیف	واژگانی و ادراکی
۱۹۸	کارتون	ادراکی
۱۹۹	کامپیوتر	ادراکی
۲۰۰	گشتی	ادراکی
۲۰۱	کفاش	ادراکی

ردیف	واژه	پایگی
۱۵۶	شکر	ادراکی
۱۵۷	شکلات	واژگانی و ادراکی
۱۵۸	شلوار	واژگانی
۱۵۹	شمع	ادراکی
۱۶۰	شنا کردن	ادراکی
۱۶۱	شیر (جانور)	ادراکی
۱۶۲	شیر (خوراکی)	واژگانی و ادراکی
۱۶۳	شیر آب	واژگانی
۱۶۴	شیرینی	واژگانی
۱۶۵	شیشه	ادراکی
۱۶۶	صابون زدن	ادراکی
۱۶۷	صندلی	واژگانی و ادراکی
۱۶۸	ضبط صوت	ادراکی
۱۶۹	طبل زدن	ادراکی
۱۷۰	عروس	ادراکی
۱۷۱	عروس شدن	ادراکی
۱۷۲	عروسک	واژگانی و ادراکی
۱۷۳	عصبانی	ادراکی
۱۷۴	elf	ادراکی
۱۷۵	عینک	واژگانی و ادراکی
۱۷۶	فروشنده	ادراکی
۱۷۷	فلاسک	ادراکی

ردیف	واژه	پایگی
.۲۲۴	مسواک	ادراکی
.۲۲۵	مسواک زدن	ادراکی
.۲۲۶	معلم	ادراکی
.۲۲۷	مغازه	ادراکی
.۲۲۸	مو	واژگانی و ادراکی
.۲۲۹	موتور	ادراکی
.۲۳۰	میخ	ادراکی
.۲۳۱	میز	ادراکی
.۲۳۲	میوه‌فروشی	ادراکی
.۲۳۳	ناخن‌گیر	ادراکی
.۲۳۴	نامه	ادراکی
.۲۳۵	نان	واژگانی
.۲۳۶	نانوا	ادراکی
.۲۳۷	نانوایی	ادراکی
.۲۳۸	نردبان	ادراکی
.۲۳۹	نقاشی کردن	ادراکی
.۲۴۰	نماز خواندن	ادراکی
.۲۴۱	نمک	ادراکی
.۲۴۲	نمکدان	ادراکی
.۲۴۳	نوشابه	ادراکی
.۲۴۴	هندوانه	ادراکی
.۲۴۵	هوایما	واژگانی و ادراکی
.۲۴۶	یخچال	ادراکی

ردیف	واژه	پایگی
.۲۰۲	کمربند	ادراکی
.۲۰۳	گاو	واژگانی
.۲۰۴	گربه	واژگانی
.۲۰۵	گرسنه	ادراکی
.۲۰۶	گل	واژگانی و ادراکی
.۲۰۷	گلدان	ادراکی
.۲۰۸	گوسفند	واژگانی
.۲۰۹	گوش	واژگانی و ادراکی
.۲۱۰	لامپ	ادراکی
.۲۱۱	لیوان	واژگانی
.۲۱۲	مادر	واژگانی و ادراکی
.۲۱۳	ماست	ادراکی
.۲۱۴	ماشین	واژگانی و ادراکی
.۲۱۵	مامان‌بزرگ	ادراکی
.۲۱۶	مانتو	ادراکی
.۲۱۷	ماه	ادراکی
.۲۱۸	ماهی	واژگانی
.۲۱۹	مبل	ادراکی
.۲۲۰	متر	ادراکی
.۲۲۱	مداد	ادراکی
.۲۲۲	مدادرنگی	ادراکی
.۲۲۳	مسجد	ادراکی

همه دانش‌آموزان مورد بررسی ۲۵ واژه را درست تشخیص دادند؛ به عبارت دیگر، ۲۵ واژه بسامد ۳۰ داشتند. پایین‌ترین بسامد نیز مربوط به «مدرسه» با بسامد ۲ است. در خرده‌آزمون واژگانی از نظر مربیان، «تجدید شدن» ۱/۱۴ (کمترین امتیاز) و «پیداه‌رو» ۴/۹۳ (بیشترین امتیاز) را به خود اختصاص دادند. در پژوهش حاضر، ۹۰ درصد دختران و پسران به ترتیب ۵۴۰ و ۴۹۸ واژه را درست تشخیص دادند. علت پایین بودن تعداد واژه‌های پایه، مشترک نبودن پاسخ‌های درست است. دختران به‌طور متوسط حدود ۴۰۳ واژه و پسران حدود ۴۶۹ واژه را از تصویرهای منتسب به آن‌ها شناسایی کرده‌اند. بر مبنای آزمون تی می‌توان با احتمال کمتر از یک درصد خطا اعتقاد داشت که میانگین واژه‌های شناسایی‌شده توسط پسران بیشتر از میانگین یادشده برای دختران است؛ بنابراین، تعداد واژه‌هایی که پسران می‌شناختند، بیشتر از دختران بود.

ضریب همبستگی پیرسون برای نمره کل با میانگین دختران و پسران به ترتیب ۰/۸۹۷ و ۰/۸۹۱ است که هر دو در سطح کمتر ۰/۰۱ معنادارند. ضریب همبستگی میان دو گروه پسر و دختر نیز برابر با ۰/۵۹۹ است که این مقدار در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنادار است. ضریب همبستگی کسب‌شده برای نمره‌های واژه‌های پایه به قضاوت معلمان و نمره‌های حاصل از عملکرد دانش‌آموزان در آزمون تصویری برابر با ۰/۶۶۱ است که در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنادار است. همبستگی‌های به‌دست‌آمده نشان از دقت و اعتبار آزمون‌های اجراشده و اندازه‌ها دارد.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

همان‌گونه که پیش از این نیز ذکر شد، در پژوهش‌های پیکره‌بنیان، بسامد رخداد معیاری برای پایگی واژه در نظر گرفته می‌شود و معمولاً پیکره‌ها از متون مختلف و متنوع گفتاری و نوشتاری به تناسب ارتزاق می‌کنند و از چندصد هزار تا چند ده میلیارد واژه دارند. اما در این پژوهش از یک طبقه بسته (در مجموع ۸۳۰ واژه) واژه‌های پایه ادراکی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی مقطع پیش‌دبستانی استخراج شدند و واژه‌ها صرفاً از سه مقوله اسم، صفت و فعل بودند. نتایج نیز نشان دادند بیشتر واژگان پایه از مقوله اسم هستند. به نظر می‌رسد درجه تصویر-پذیری واژه‌ها در امکان شناسایی واژه توسط دانش‌آموزان و در نتیجه، تشخیص پایگی آن بی-تأثیر نیست. این نکته تبیینی است بر اینکه فعل‌ها و صفت‌های کمتری پایه شناخته شدند و از سایر مقوله‌ها واژه‌ای مورد سنجش قرار نگرفت.

براساس یافته‌های این پژوهش، ۲۴۶ واژه به‌عنوان واژگان پایه کودکان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر شهر تهران تخمین زده شده است. توضیح اینکه، این گروه ۲۴۶ واژه‌ای توسط حداقل ۸۰ درصد کودکان کم‌توان ذهنی پیش‌دبستانی مورد آزمایش شناسایی شده است. با توجه به معرف بودن نمونه آماری برای جامعه دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی شهر تهران می‌توان نتیجه را به دانش‌آموزان شهر تهران نیز تعمیم داد. از طرف دیگر، واژه‌هایی نظیر «امضا کردن»، «آشپز»، «اهلی»، «ایستادن»، «بلند» و...^{۱۱۰} در فهرست واژگان پایه دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی جای نداشتند به عبارت دیگر، این واژه‌ها در خزانه واژگان پایه کودکان عادی وجود دارد؛ درحالی که کودکان کم‌توان ذهنی آن‌ها را نمی‌شناسند. این نکته‌ها می‌تواند مبین یک نیاز آموزشی باشد. کودکانی که واژه‌های پایه کودکان کم‌توان ذهنی را نمی‌شناسند، باید تحت آموزش واژه (برنامه‌های مداخله‌ای آموزش واژه) قرار گیرند تا به سطح توانمندی گروه خود برسند. همچنین، گروه کودکان کم‌توان ذهنی باید واژه‌های غیرپایه فهرست موجود را بیاموزند تا فاصله خود را با کودکان عادی هم‌سنشان کم کنند. این ارتقای سطح واژگانی آمادگی کودکان را برای یادگیری درس‌های دیگر و توسعه ارتباط‌های اجتماعی افزایش می‌دهد.

فهرست ۲۴۶ واژه‌ای از واژگان پایه برای مقطع پیش‌دبستانی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی درحالی به‌دست آمده است که در تحقیق نعمت‌زاده و همکاران (۱۳۹۰) برای پایه‌های اول، دوم و سوم به‌ترتیب ۱۳۷، ۲۳۸ و ۲۸۷ واژه به‌عنوان پایه تشخیص داده شد. البته، شاید مقایسه نتایج چندان درست نباشد؛ زیرا واژگان ارائه‌شده در آن اثر ملی و مشترک بین دانش‌آموزان ایرانی است و افزون‌بر آن، ده سالی نیز از اجرای آن می‌گذرد. از سوی دیگر، هم‌سن بودن دانش‌آموزان عادی پایه دوم و سوم ابتدایی در مطالعه نعمت‌زاده و دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی مقطع پیش‌دبستانی در مطالعه حاضر به‌لحاظ سنی (کمتر از نه سال) نیز می‌تواند تبیینی باشد برای نزدیکی تعداد واژه‌های پایه در گروه‌های سنی یکسان.

از سوی دیگر، درمورد تعداد واژه‌های پایه به این نکته نیز می‌توان اشاره کرد که بوکلمان، جونز و زوان^{۱۱۱} (۱۹۸۹)، ماروین، بوکلمان و بی‌لیو^{۱۱۲} (۱۹۹۴)، و ترمبات، بالندین و توگر^{۱۱۳} (۲۰۰۷) تعداد واژه پایه را برای کودکان در سن پیش از دبستان حدود ۲۵۰-۳۳۳ شناسایی کرده‌اند. به عبارت دیگر، این پژوهش‌ها نشان داده‌اند که ۸۰ درصد تعداد واژه‌هایی که به‌کار

می‌رود، ۳۳۳ واژه یا کمتر از آن است. تعداد ۲۴۶ واژه پایه فارسی برای دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی پیش‌دبستانی با این پژوهش‌ها همخوانی دارد.

۶. پی‌نوشت‌ها

1. Aiken
2. Placement
3. Rondal & Edwards
4. Ogden
5. Breed
6. Shambaugh and Shambaugh
7. Horn
8. Kelley
9. Hebel
10. Berglund
11. Durrell and Sullivan
12. Hockett
13. Curtis
14. Seegers
15. Stone
16. Betts
17. Gray, Cole, Gates, Strang, Traxler and Witty
18. Thorndike and Lorge
19. Graham, Harris and Loynachan
20. Rinsland
21. McCarthy
22. Dolch
23. Russel
24. Hillerich
25. Smith and Ingersoll
26. Farr, Kelleher, Lee and Beverstock
27. Farr, Hughes, Robbins and Greene
28. Graham, Harris and Loynachan
29. Saarela
30. Waring
31. Lee
32. McCarthy & Carter
33. Allman
34. Controlled-association
35. Reading Materials

36. Hillerich
37. Creative Writing
۳۸. همچنین نگاه کنید به: Sheehan, Kostin & Futagi, 2008.
39. Literary Texts
40. Informational Texts
۴۱. برای اطلاعات بیشتر نگاه کنید به: Gilner, 2011.
42. *Academic Word List (AWL)*
۴۳. نگاه کنید به: Hyland & Tse, 2007.
44. Vaclav Brezina and Dana Gablasova
45. Perceptive
46. Literacy
47. Productive
48. Cognitive Development
49. Intelligibility
50. General Core Vocabulary
51. Core Academic Vocabulary
52. Analogy Strategy
۵۳. دوره پیش‌دبستانی کودکان استثنایی چهار سطح دارد: کودکان یک، کودکان دو، آمادگی یک، آمادگی دو.
۵۴. تعداد دانش‌آموزان بر مبنای دانش‌آموزان ثبت‌نام‌شده در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲ است که از کارشناس مربوطه، سرکار خانم طالبی، در اداره آموزش و پرورش استثنایی شهر تهران اخذ شده است.
۵۵. متولدان ۱۳۸۲/۷/۱ تا ۱۳۸۵/۷/۱ (کمتر از نه سال) به‌عنوان آزمودنی انتخاب شدند.
۵۶. نسبت پسران به دختران در جامعه آماری، ملاک انتخاب تعداد آن‌ها در هر گروه بوده است.
57. Corpus
۵۸. در آزمون ادراکی نعمت‌زاده و همکاران (۱۳۸۴) تعداد واژه‌ها هشتصد مورد بود.
۵۹. در این پژوهش، با توجه به فراهم نبودن شرایط مالی و زمانی برای تصویرسازی و سنجش واژه‌ها در خرده‌آزمون ادراکی، واژه‌های استخراجی (واژه‌های پایه که تصویری برای سنجش در آزمون واژگانی نداشتند) را صرفاً در خرده‌آزمون واژگانی فهرست کردیم.
۶۰. نگاه کنید به رضانی، ۱۳۹۳.
61. Beukelman, Jones & Rowan
62. Marvin, Beukelman & Bilyeu
63. Trembath, Balandin & Togher

۷. منابع

- اعلائی، مریم (۱۳۸۱). *بررسی و نقد روش‌های تخمین واژگان پایه در ایران (مقطع ابتدایی) به‌منظور پیشنهاد روش‌های مناسب*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی. به‌راهنمایی شهین نعمت‌زاده. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی. تهران.
- ایمن، لیلی (۱۳۵۷). *فهرست پربسامدترین واژه‌های خردسالان (۶ تا ۱۲ سال)*. تهران: شورای کتاب کودک.
- باستان، آذر (۱۳۸۰). *واژگان گفتاری پایه دانش‌آموزان دختر مقطع راهنمایی تحصیلی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی. به‌راهنمایی لطف‌الله یارمحمدی. دانشگاه شیراز. شیراز.
- بدره‌ای، فریدون (۱۳۵۲). *واژگان نوشتاری کودکان دبستانی ایران*. تهران: فرهنگستان زبان ایران.
- دادرس، محمد (۱۳۹۱). «طبقه‌بندی چندگانه موضوعی واژگان پایه فارسی». *مطالعات برنامه درسی ایران*. س. ۷. ش. ۲۷. صص ۳۳-۶۶.
- دستجردی کاظمی، مهدی (۱۳۹۱). «روش‌های آزمون واژگان پایه و طرح پژوهشی شناسایی واژگان پایه فارسی». *مطالعات برنامه درسی ایران*. س. ۷. ش. ۲۷. صص ۵-۳۲.
- رجائی، حسین، مروارید فضلعلی و علی‌علیزاده (۱۳۹۰). «تعیین واژگان پربسامد در رسانه‌های خبری فارسی‌زبان برای آموزش زبان فارسی» در *چکیده‌مقالات همایش آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان قسمت دوم*. تهران: شورای گسترش فارسی.
- رضانی، احمد (۱۳۹۳). *بررسی واژگان ادراکی کودکان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر شهر تهران (طرح پژوهشی)*. تهران: پژوهشکده کودکان استثنایی.
- روندال، ژان ای. و سوزان ادواردز (۱۳۸۳). *زبان در عقب‌ماندگی ذهنی*. ترجمه آلیس هوسپیان. تهران: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، پژوهشکده کودکان استثنایی.
- سعیدنیا، گلرخ‌السادات (۱۳۸۱). *تحلیل واژگانی کتاب‌های درسی دوره ابتدایی آلمانی‌زبان از دیدگاه معنی‌شناسی واژگانی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی. به‌راهنمایی شهین نعمت‌زاده. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی. تهران.

- شبیری، علی محمد (۱۳۷۶). *واژگان پایه ادراکی دانش‌آموزان کلاس‌های سوم، چهارم، و پنجم ابتدایی شهر تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی. به‌راهنمایی مصطفی عاصی. دانشگاه علامه طباطبایی. تهران.
- شریفی، حسن پاشا (۱۳۷۴). *روانشناسی هوش و سنجش آن (رشته روان‌شناسی)*. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- شکری، گیتی (۱۳۷۳). *فرهنگ دبستانی*. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- صفاریپور، عبدالرحمن (۱۳۷۰). *واژگان پایه کلاس‌های اول تا پنجم دبستان*. تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفترانتشارات کمک آموزشی.
- صفرزاده، فرامرز (۱۳۷۶). *واژگان گفتاری پایه کودکان دبستانی ایران: پایه‌های سوم، چهارم و پنجم ابتدایی در مدارس منطقه دو تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی. به‌راهنمایی سیدعلی میرعمادی. دانشگاه علامه طباطبایی. تهران.
- صنعتی، مرضیه (۱۳۹۱). «بررسی کاربرد واژگان پایه در چند فرهنگ فارسی دبستانی». *مطالعات برنامه درسی ایران*. س ۷، ش ۲۷، صص ۱۳۵-۱۵۸.
- ضرغامیان، مهدی (۱۳۷۱). *واژگان خوانداری کودکان دبستانی ایران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. تهران.
- عامری، حیات و حسن ذوالفقاری (۱۳۹۱). «واژگان پایه و واژگان‌نگاری کودک در زبان فارسی». *مطالعات برنامه درسی ایران*. س ۷، ش ۲۷، صص ۱۵۹-۱۷۴.
- علاقه‌مندان، جعفر (۱۳۸۰). «واژگان پایه در خدمت ادبیات کودک و برنامه‌ریزی درسی». *کتاب ماه کودک و نوجوان*. س ۵، ش ۵۲، صص ۸۰-۸۴.
- علوی‌مقدم، بهنام (۱۳۸۷). *میزان یادگیری و گسترش واژه‌های اشتقاقی در کودکان دوزبانة مقطع ابتدایی براساس پیکرۀ طرح واژگان پایه*. رسالۀ دکتری. دانشگاه علامه طباطبایی. تهران.
- علوی‌مقدم، بهنام و معصومه خیرآبادی (۱۳۹۳). «بررسی واژگان پایه در متن‌های داستانی و شعرهای مجله رشد نوآموز». *جستارهای زبانی*. د ۵، ش ۲ (۱۸)، صص ۱۳۹-۱۶۰.
- غفاری، مهراڻ (۱۳۸۰). *تحلیل روش‌های آموزش واژگان پایه به‌منظور پیشنهاد طراحی برای آموزش واژگان پایه فارسی دوره ابتدایی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان-

- شناسی همگانی. به‌راهنمایی جلیل بانان صادقیان. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی. تهران.
- فکری، نادیا (۱۳۸۲). *شناسایی و تحلیل واژگان نوشتاری کودکان دبستانی براساس نامه‌های ارسالی آن‌ها به مجلات رشد نوآموز و رشد دانش‌آموز در سال‌های ۸۰-۸۱*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهیدچمران. اهواز.
  - کوکی، مرتضی و زهره چراغی (۱۳۹۲). «بررسی واژگان خوانداری کودکان دبستانی و مقایسه آن‌ها با واژگان نوشتاری آنان». *مطالعات ادبیات کودک*. س ۴، ش ۲. صص ۱۲۷-۱۴۸.
  - محمدی‌رفیع، شایا (۱۳۸۵). *بررسی و تحلیل واژگان پایه در شعر کودک*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس. تهران.
  - مهدیزاده، جمیله (۱۳۷۰). *زبان‌آموزی و رشد واژگان کودک*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی. دانشگاه فردوسی مشهد. مشهد.
  - نعمت‌زاده، شهین (۱۳۷۹). *شناسایی واژگان پایه دانش‌آموزان ایرانی در دوره پیش-دبستانی و ابتدایی*. تهران: مؤسسه پژوهشی برنامه‌ریزی درسی و نوآوری‌های آموزشی.
  - نعمت‌زاده، شهین و همکاران (۱۳۸۴). *گزارش نهایی طرح شناسایی واژگان پایه فارسی دانش‌آموزان ایرانی در دوره ابتدایی*. ج ۱. تهران: وزارت آموزش و پرورش، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
  - نعمت‌زاده، شهین و همکاران (۱۳۸۷). «واژگان پایه، واژه‌های پلکانی پایه اول». ضمیمه گزارش پژوهشی کاربریست یافته‌های طرح واژگان پایه فارسی (گزارش طرح). تهران: وزارت آموزش و پرورش، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
  - نعمت‌زاده، شهین همکاران (۱۳۹۰). *واژگان پایه فارسی از زبان کودکان ایرانی*. تهران: مدرسه.
  - نعمت‌زاده، شهین (۱۳۹۱). «واژگان پایه در خدمت تألیف کتاب ریاضی پایه اول». *مطالعات برنامه درسی*. س ۷، ش ۲۷. صص ۶۷-۸۴.
  - نوری، ساناز (۱۳۹۰). *استخراج و بررسی واژگان پایه در کودکان کم‌توان ذهنی هشت تا ده‌ساله تربیت‌پذیر*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی. دانشگاه آزاد واحد

تهران مرکزی. تهران.

References:

- Aiken, L.R. (1985). *Psychological Testing and Assessment*. USA: Allyn and Bacon, Inc.
- Alaghemandan, J. (2001). "Core vocabulary serving children literature and curriculum planning". *Book of the Month for Children and Adolscents*. 5(52). Pp. 80-84 [In Persian].
- AlaviMoghaddam, B. (2008). *The Acquisition Rate of Derived Words in Elementary School Bilingual Pupils Based on the Corpus of Core Vocabulary Project* (Ph.d dissertation). Allameh Tabatabaei University, Tehran [In Persian].
- AlaviMoghaddam, B. (2013). The amount of used core vocabulary in "Bekhanim" va "Benevisim" Books in Grade one of Elementary School. *Journal of Curriculum Studies*. 7(27). Pp.85-102 [In Persian].
- A'layee, M. (2002). *The Study and Criticism on Methods of Estimating Core Vocabulary in Iran: Suggesting a Good Methodology* (M.A Thesis). Islamic Azad University (Tehran Markaz), Tehran [In Persian].
- Allman, B. (2005). "Vocabulary size and accuracy of monolingual and bilingual preschool children" in J. Cohen, K.T. McAlister, K. Rolstad, and J. MacSwan (Eds.). *Proceedings of the 4th International Symposium on Bilingualism*. Somerville, MA: Cascadilla Press. Pp. 58-77.
- Ameri, H. & H. Zolfaghari (2013). "Basic vocabulary and child's lexicography in Persian language". *Journal of Curriculum Studies*. 7(27). Pp.159-174 [In Persian].
- Badrehi, F. (1973). *Primary Students' Written Vocabulary in Iran*. Tehran: Persian Academy of Iran [In Persian].

- Bastan, A. (2001). *Spoken Vocabularies of Female Students in Secondary Grades* (M.A Thesis). Shiraz University, Shiraz [In Persian].
- Berglund, A. (1937). "Reading vocabulary for the fourth grade". *Journal of Educational Research*. 31. Pp. 172-80.
- Betts, E.A. (1939). "A study of the vocabularies of first grade Basal readers". *Elementary English Review*. 16. Pp. 65-69.
- Beukelman, D.; R. Jones & M. Rowan (1989). "Frequency of word usage by nondisabled peers in integrated preschool classrooms". *Augmentative and Alternative Communication*. 5. Pp. 243-248.
- Breed, F.S. (1931). "Spelling, handwriting, Social Studies, character education, geography and natural science". *Review of Educational Research*. 1 (4). Pp. 276-293.
- Brezina, V. & D. Gablasova (2013). "Is there a core general vocabulary? Introducing the new general service list". *Applied Linguistics*. 36 (1). Pp. 1-22.
- Carter, R. (2012). *Vocabulary: Applied Linguistic Perspectives*. Routledge.
- Cobb, T. (2016). "Compleat lexical tutor". At: <http://www.lexutor.ca/>. Accessed 10 June 2016.
- Coxhead, A. (2011). "The academic word list 10 years on: research and teaching implications". *TESOL Quarterly*. 45 (2). Pp. 355-62.
- Curtis H.A. (1938). "Wide reading for beginners". *Journal of Educational Research*. 32. Pp. 255-62.
- Dadras, M. (2013). "Multifold Categorization of Persian Core Vocabulary". *Journal of Curriculum Studies*. 7(27). Pp. 33-66 [In Persian].
- Dastjerdi Kazemi, M. (2013). "Vocabulary test and its application in the Persian core vocabulary project". *Journal of Curriculum Studies*. 7(27) .Pp. 5-32 [In Persian].
- Di Benedetto, B., E. Richardson & J. Kochnower (1983). "Vowel generalization in

- normal and learning disabled readers". *Journal of Educational Psychology*. 75 (4). Pp. 576.
- Dolch, E.W. (1951). "Tested word knowledge vs. frequency counts". *Journal of Educational Research*. 44. Pp. 457-470.
  - Durrell, D.D. & H. Sullivan (1938). "Vocabulary instruction in the intermediate grades". *Elementary English Review*. 15. Pp. 138-45, 160, 185-98.
  - Englert, C.S.; E.H. Hiebert & S.R. Stewart (1985). "Spelling unfamiliar words by an analogy strategy". *The Journal of Special Education*. 19 (3). Pp. 291-306.
  - Farr, R., C. Hughes, B. Robbins & B. Greene (1990). *What Students' Writing Reveals about their Spelling*. Unpublished Manuscript. Bloomington: Indiana University.
  - Farr, R., C. Kelleher; K. Lee & C. Beverstock (1989). *An Analysis of the Spelling Patterns of Children in Grades two through Eight*. Bloomington: Center for Reading and Language Studies, Indiana University. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 321 274).
  - Fekri, N. (2003). *Estimating and Analysis of Written Core Vocabulary Based on Letters Sent to Roshd e NoAmooz and Roshd e DaneshAmooz Journals in 2001-2002* (M.A Thesis). Shahid Chamran University, Tehran [In Persian].
  - Ghaffari, M. (2001). *An Analysis of Core Vocabulary Teaching Methods: Suggesting a Framework for Elementary Students* (M.A Thesis). Islamic Azad University (Tehran Markaz), Tehran [In Persian].
  - Gilner, L. & F. Morales (2008). "Corpus-based frequency profiling: Migration to a word list based on the British National Corpus". *The Buckingham Journal of Language and Linguistics*. 1. Pp. 41-58.
  - Gilner, L. (2011). "A primer on the general service list". *Reading in a Foreign Language*. 23 (1). p.1.
  - Graham, S.; K.R. Harris & C. Loynachan (1944). "The spelling for writing list". *Journal of Learning Disabilities*. 27 (4). Pp. 210-214.

- Graham, S.; K.R. Harris, & C. Loynachan (1994). "The spelling for writing list". *Journal of Learning Disabilities*. 27 (4). Pp. 210-214.
- Gray, W.S. et al. (1940). "Chapter I: Reading". *Review of Educational Research*. 10 (2). Pp. 79-106.
- Hebel, E.E. (1938). "A review of studies of reading vocabulary". *Newer Practices in Reading in the Elementary School*. 17 (7). Pp.328-37.
- Hillerich, R. (1978). *A Writing Vocabulary of Elementary Children*. Springfield, IL: Thomas.
- Hillerich, R.L. (1982). "Spelling: What Can Be Diagnosed?" *Elementary School Journal*. 83. pp. 138-147.
- Hockett, J.A. (1938). "The vocabularies of recent primers and first readers". *Elementary School Journal*. 39. Pp. 112-15.
- Horn, E. (1929). "What is a core vocabulary?" *Journal of Educational Research* 19. pp. 310-11.
- Hyland, K. & P. Tse (2007). "Is there an 'academic vocabulary'?" *TESOL Quarterly*. 41 (2). Pp. 235-53.
- Iman, L. (1978). *A list of High Frequent-Vocabulary of Children aged 6-12*. Tehran: Children's book Council of Iran [In Persian].
- Kelley, V.H. (1933). "An experimental study of certain techniques for testing word meanings". *Journal of Educational Research*. 27. 4. Pp. 277-282. [24.2]
- Kokabi, M. & Z. Cheraghi (2013). "The study and comparison of reading vocabulary and writing vocabulary of students in primary schools". *Journal of Studies on Children Literature*. 4(2). Pp.127-148 [In Persian].
- Lee, D. (2001). "Defining core vocabulary and tracking its distribution across spoken and written genres: evidence of a gradience of variation from the British national corpus". *Journal of English Linguistics*. Vol. 29. No. 3. Pp. 250-278.
- Lewis, R.B. (1983). "Learning disabilities and reading: instructional recommendations from current research". *Exceptional Children*. 50 (3). Pp. 230-

40.

- Mahdizadeh, J. (2001). *Language Learning and Development of Vocabulary in Children* (M.A Thesis). Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad [In Persian].
- Marvin, C.; D. Beukelman & D. Bilyeu (1994). "Vocabulary-use patterns in preschool children: effect of context and time sampling". *Augmentative and Alternative Communication*. 10. Pp. 224-236.
- McCarthy, J.J. (1964). "The importance of linguistic ability in the mentally retarded." *Mental Retardation*. 2. Pp. 90-96.
- McCarthy, M. & R. Carter (2003). "What constitutes a basic spoken vocabulary?" in *Research Notes Issue*. 13/ August 2003/ 5-7. University of Cambridge ESOL (English for Speakers of Other Languages Examinations).
- McCarthy, M. (1999). "What constitutes a basic vocabulary for spoken communication" *Studies in English Language and Linguistics*. Vol. 1. Pp. 233-249.
- McCarthy, M.J. (1998). *Spoken Language and Applied Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McEnery T. & A. Hardie (2011). *Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Melka Teichroew, F. (1982). "Receptive versus productive vocabulary: a survey". *Interlanguage Studies Bulletin*. 6 (2). Pp. 5-33.
- Melka, F. (1997). "Receptive vs. productive aspects of vocabulary" In N. Schmitt, & M. McCarthy (Eds.). *Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy*. Cambridge: Cambridge University Press. Pp. 84-102.
- Mohammadi Rafi', S. (2006). *The Study and Analysis of Core Vocabularies in Poems for Children* (M.A Thesis). Tehran: Tarbiat Modares University, Tehran [In Persian].
- Morsink, C.; D.P. Cross & J. Strickler (1978). "How disabled readers try to remember words". *Reading Horizons*. 18 (3). p. 3.
- Nation, I.S.P. (1990). *Teaching and Learning Vocabulary*. New York: Newbury

House.

- Nation, P. & R. Waring (1997). "Vocabulary size, text coverage and word lists". *Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy*. pp. 6-19.
- Nematzadeh, Sh. (2000). *Identifying Primary Students and Preschoolers' Core Vocabulary in Iran*. Tehran: Organization for Educational Research and Planning [In Persian].
- ----- (2013). "Core Vocabulary Serving the First Grade Primary School Mathematics Textbook". *Journal of Curriculum Studies*. 7(27). Pp.67-84 [In Persian].
- -----, et al. (2005). *Identifying Primary Students' Core Vocabulary in Iran: Final Report (vo.1)*. Tehran: Organization for Educational Research and Planning [In Persian].
- -----, et al. (2008). *Core Vocabulary, Graded Words for Grade 1 (Appendix of Core Vocabulary Utilization Report)*. Tehran: Organization for Educational Research and Planning [In Persian].
- Nematzadeh, Sh.; M. Dadras; M. DastjerdiKazemi & M. Mansoorizadeh (2011). *Farsi Core Vocabulary: Based on Language Corpus of Children in Iran*. Tehran: Madreseh [In Persian].
- Noori, S. (2011). *Estimating and Investigating Core Vocabulary in Educably Mentally Retarded Students (8-10 Years)*. Islamic Azad University (Tehran Markaz), Tehran [In Persian].
- Nulman, J.A. & M.M. Gerber (1984). "Improving spelling performance by imitating a child's errors". *Journal of Learning Disabilities*. 17. Pp. 328-333.
- Ogden, C.K. (1930). *The Basic Vocabulary: A Statistical Analysis, with Special Reference to Substitution and Translation*. Vol. 31. K. Paul, Trench, Trubner & Company, Limited.
- Ogden, Ch.K. (1944). *Basic English: A General Introduction with Rules and Grammar*. Vol. 29. Kegan Paul, Trench, Trubner.

- Ogden, Ch.K. (1968). *Basic English: International Second Language*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Rajaei, H.; M. FazAli & A. Alizadeh (2012). "Estimating high-frequent vocabulary in news media for teaching Farsi". *Proceedings of Teaching Farsi to Non-Farsi Speakers Conference* (Vo. 2). Tehran: The Council for Developing Farsi [In Persian].
- Ramezani, A. (2014). *Estimating Receptive Core Vocabulary of Preschoolers with Intellectual Disability*. Tehran: Research Institute for Exceptional Children [In Persian].
- Rinsland, H. (1945). *A Basic Vocabulary of Elementary School Children*. New York: Macmillan.
- Rondal, J.A. & S. Edwards (2004). *Language in Mental Retardation* (Translated by Alice Hoovspiyan). Tehran : Research Institute for Exceptional Children [In Persian].
- Russell, D.H. (1954). "The dimensions of children's meaning vocabularies in grade four through twelve". *University of California Pubs. Education*. 11. Pp. 315-414.
- Ryan, M.C.; C.D. Miller, & J.C. Witt (1984). "A comparison of orthographic structure in word discrimination by L.D. and normal children". *Journal of Learning Disabilities*. 17. Pp. 38-40.
- Sa'eedNia, G. (2002). *A Lexical Analysis of Primary School Coursebooks in German : A Lexical Semantics Approach* (M.A Thesis). Islamic Azad University (Tehran Markaz), Tehran [In Persian].
- Saarela, L.K. (1997). *The Development of School children's Composition from a Vocabulary Research Perspective*. Ph.D Dissertation. University of Oulu (Finland).
- SafarZadeh, F. (1997). *Spoken Vocabulary in 3rd, 4th, and 5th Graders in Tehran, District No.2* (Master's thesis). Allameh Tabatabaee University, Tehran [In Persian].

- Saffarpoor, A. (1991). *Core Vocabulary for 1st to 5th Graders*. Tehran: Organization for Educational Research and Planning [In Persian].
- Sana'ati, M. (2013). "The study of core vocabulay usage in some school Persian dictionaries". *Journal of Curriculum Studies*. 7(27). Pp.135-158 [in Persian].
- Seegers, J.C. (1939) "Vocabulary problems in the elementary school: A digest of current research". *The Elementary English Review*. 16 (4). Pp. 157-166.
- Shabiri, AM. (1997). *The Receptive Core Vocabulary of Primary Students in Grades 3, 4, and 5 in Tehran* (M.A Thesis). Allameh Tabatabaei University, Tehran [In Persian].
- Shambaugh, C.G. & O.L. Shambaugh (1928). "An association study of the vocabulary of grade children". *The Journal of Educational Research*. 18 (1). Pp. 40-47.
- ----- (1929). "A core vocabulary for elementary school pupils". *The Journal of Educational Research*. 19 (1), pp. 39-46.
- Sharifi, H.P. (1995). *Psychology of Intelligence Analysis*. Tehran: Payam e Noor University Publication [In Persian].
- Sheehan, K.M.; I. Kostin & Y. Futagi (2008). "When do standard approaches for measuring vocabulary difficulty, syntactic complexity and referential cohesion yield biased estimates of text difficulty" in *Proceedings of the 30th Annual Conference of the Cognitive Science Society, Washington DC*.
- Shokri, G. (1994). *A Dictionary of Primary School Students (Farhang e Dabestani)*. Tehran: Institute for Humanities and Cultural Studies.
- Smith, C. & G. Ingersoll (1984). *Written Vocabulary of Elementary School Pupils, ages 6-14*. Monographs in Teaching and Learning No. 6. Bloomington: Indiana University.
- Stone, C.R. (1939). "Most important one hundred and fifty words for beginning reading". *Educational Method*. 18. Pp. 192-95.
- Thorndike, E.L. & I. Lorge (1944). *The teacher's Word Book of 30,000 Words*.

Teachers College. New York: Columbia University.

- Trembath, D.; S. Balandin & L. Togher (2007). "Vocabulary selection for Australian children who use augmentative and alternative communication". *Journal of Intellectual & Developmental Disability*. 32 (4). pp. 291-301.
- Waring, R. (1999). *Tasks for Assessing Second Language Receptive and Productive Vocabulary*. Ph.D Dissertation. University of Wales.
- Zarghamiyan, M. (1992). *Primary Students' Reading Vocabulary* (Master's thesis). Institute for Humanities and Cultural Studies, Tehran [In Persian].

